Ուիլիըմ Սարոյեան իր զաւակներով Ս. Ղազարի վարդապետներուն հետ

6 Յունիս, 1957: *Բարեբախտ զուգադիպութիւն. Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանի մէջ տեղի կ'ունենայ ամավերջի հանդէսը եւ աշակերտներու պարգեւաբաշխութիւնը: Կոմիտասեան եւ այլ ազգային քառաձայն խմբերգներ եւ մեներգներ անսահման ոգեւորութեամբ կը համակեն բոլոր ներկաներու սրտերը: Հոն է նաեւ մեծն Սարոյեան իր երկու փոքրիկներով: Եւ որոտընդոստ ծափերու մէջ խօսք կ'առնէ մեծ գրագէտը, նախ անգլիերէն եւ ապա հայերէն:*

Հանդէսին ներկայ էին Վենետիկի ուսումնական շրջանակներէն բարձրաստիճան անձեր, քաղաքական ներկայացուցիչներ, Ֆրանսական հիւպատոսը եւն...:

« Իրաւունք ունինք մենք մեզ հպարտ զգալու՝ քանի որ Վենետիկի պէս քաղաքի մը մէջ ունինք այս տեսակ դպրոց, հայ վարդապետներ: Ես ալ հպարտ եմ որ հոս հանդիպեցայ այսօր, եւ առիթը ունեցայ տեսնելու հայ երեսներ:

Մենք հայերս շատ դժուար է որ մեր հայութիւնը մոռնանք: Լաւ է որ հայերէն խօսինք ու պահենք մեր հին լեզուն:

Տարիներ առաջ, իմ մեծ մայրս՝ Հռիփսիմէ, երկրին մէջ դրացի մը ունէր, Ամերիկացի, որ ճիշտ իրենց տունին քով կը նստէր. ուսուցիչ կնիկը անգլիերէն, իսկ իմ մեծ մայր հայերէն խօսելով իրար կը հասկնային: Արդէն ի՞նչ կը խօսէին. ջուր ի՞նչ անոյշ է, օդ ի՞նչ լաւ է: Տարիներ վերջ իմ մեծ մայր եկաւ Ամերիկա. ինծի բարկացած կ'ըսէր՝ թէ այս ի՞նչ տեսակ մարդիկ են. քսան տարի միասին կը կենանք, բարեկամ ենք, եւ մինչեւ հիմա դեռ մէկ բառ հայերէն չի հասկնար...»:

Սարոյեանի պարզ բայց խմաստալից խօսքերը բուռն ծափերով կը փառաբանուէին:

Անկէ վերջ կ'իջնէր պարտէզ, ուր կը լուսանկարուէր աշակերտներուն հետ, շատերուն autograph կը բաժնէր, ուրիշները կը շոյէր. շատ կը սիրէ հայկական սեւուկ աչքերը:

Այսպիսի քաղցր յիշատակներով, գեղեցիկ օր մը ապրած ըլլալու գոհունակութեամբ կը մեկնէր Վենետիկէն:

ՀՐԱՉԵԱՅ ԴԵՄԻՐԽԱՆԵԱՆ

ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՄԷՋ

Յունիսի 11–15 Վենետիկի Ս. Գէորգ կղզիին մէջ տեղի ունեցաւ բնագիտական համաշխարհային խորհրդաժողով մը՝ մասնակցութեամբ 24 ազգերու: Երկու հարիւրէ աւելի գիտնականներ, աշխարհի ամէն կողմերէն փութացած էին՝ լսելու այս շատ հետաքրքրական նիստերու զեկոյցները. գլխաւոր նիւթն էր La ionizzazione dei gas.

Սովետական Միութեան ներկայացուցիչ խումբին մէջ էր հայ գիտնական մը, Մոսկուայէն, Հրաչեայ Դեմիրխանեան, որ կը մասնակցէր համաժողովին՝ ռուսական Գիտութիւնների Ակադեմիայի կողմէ:

Այդ օրերուն (17 Յունիս), Հրաչեայ Դեմիրխանեան այցելութեամբ մը պատուեց Ս. Ղազարու Հայրերը. ճաշին՝ մեղի սեղանակից եղաւ ու պատմեց Սովետական Հայաստանի մէջ տեղի ունեցած հրաշակայ յառաջադիմութիւնները՝ ճարտարապետական, երկրագործական, գիտա-տընտեսական եւ ուրիշ մարզերու մէջ:

Ամենամեծ հիացումով ու գնահատանքով մօտեցաւ մանաւանդ Զեռագիրներու Թանգարանին հաւաքածոյին, եւ այլ հնագիտական առարկաներու, որոնք ցուցադրուած էին վանքի Թանգարանին մէջ: Ընթերցասրահին մէջ, աշխարհի ամէն կողմերէն եկած ու դիզուած օրաթերթերու շարքին՝ նկատեց նաեւ Հայաստանէն հասած թերթերը. Սովետական Գրականութիւն, Սովետ. Արուեստ, Սովետ Հայաստան, Էջմիածին եւն...:

Անցեալ տարի աշնան (13 Օգոստոս 1956ին), առիթն ունեցած էինք ողջունելու Յովհաննէս Զարդարեան նկարիչը, որ Երեւանէն կու գար Իտալիա՝ գեղարուեստական շրջապտոյտի մը համար, մասնաւորապէս Վենետիկի Biennale*-ին առիթով: Նոյնքան խանդավառութեամբ եւ ոգեւորութեամբ լեցուած՝ Հայ գեղարուեստագէտը, ինչքան Հայ գիտնականը՝ որպիսին է Հրաչեայ Դեմիրխանեան, կռունկներ են որ կու գան ու կ'երթան, մշակութային աւելի սերտ կապեր ձգելու Արարատէն մինչեւ Ադրիական:*

★

ԵԴՈՒԱՐԴ ԿԷՕՆՋԵԱՆ

ԻՐ ԳԻՒՏՈՎ

Ահա ուրիշ գիտնական մը եւս, Ամերիկայէն, որ Յուլիս 4ին Ս. Ղազար կու գար իր ազնիւ Տիկնոջ հետ: Ինք մասնագէտ է արեգակի ճառագայթները ելեկտրական ոյժի վերածելու արդիական ուղղութեան:

Ունի սեփական գիւտ մը, որու մասին մեծ գնահատանք յայտնած է ամերիկեան մամուլը: Հնարած է ծխախոտի տուփի մեծութեամբ փոքրիկ գործիք մը, գերազանցօրէն բարդ, որ կ'աշխատի արեգակի ճառագայթներու զօրութեամբ եւ կը ծառայէ ձայներ հաղորդելու հեռաւոր տեղեր (իբրեւ ձայնասփիւռ տուիչ կամ ընկալուչ): Թէեւ ներկայիս շատ քիչ է գործիքին ազդեցութեան շրջանակը, այն է մինչեւ 100 մեղր, բայց ըստ Կէօնջեանի՝ շատ հեշտօրէն կարելի է ընդարձակել այդ հեռաւորութիւնը, զօրացնելով գործիքին տարրերը:

Հաւանաբար տասը տարուան ընթացքին, այսպիսի փոքրիկ անձնական գործիքները շատնան, եւ շատ դիւրանայ հեռուներէն իրարու հետ դիւրութեամբ խօսելու կարելիութիւնը:

Արդէն իսկ սկսած են կիրարկել այս գործիքը՝ գիտահետազօտական արշաւախումբեր:

Եդուարդ Կէօնջեան ներկայիս կը դասախօսէ Ամերիկեան համալսարաններու մէջ. տեղեակ է հիւլէական ռումբի գաղտնիքներուն:

Կը մաղթենք իրեն նորանոր յաջողութիւններ:

© National Library of Armenia